



אל תתוודע לרשות

מאת חיים באר

„למה היא הלכה אליו?“ תהו השבוע רבים ממוקיריה של רעיה הרניק למקרא הידיעה כי היא נפגשה לשיחה ארוכה עם שר הבטחון לשעבר אריאל שרון. היו כאלה מקרב ידידיה שחשו עצמם נבגדים במקצת.

האם הייתה זו הסקרנות הנוראה להציץ בעיניו של אויבך הגדול? האם זהו פריז המאוחר של רגש אשמה מודחק של מי שאמר „הייתי יורה בו ברגע שהיה נכנס לחדר“? האם יש בכך שמץ מהימשכותו של הקרבן אל הרוצח? האם זוהי אותה הימשכות-דחיה, אהבה-שנאה, תיעוב-הערצה האופיינים לקפקא ב„מכתבים אל אביו“? האם עומדת מאחורי ההליכה הזו האמונה הלא-רציונלית, הנואשת, המחלחלת בכל אחד מאחזנו בשעת אסון, שמא האיש שגילגל את גלגל המלחמה קדימה יכול גם להשיבו אחורנית, והכל ישוב להיות כמקודם? כל נסיון להבין את פשר מעשיו של הרוצח, מעשים שלא נעשו על בסיס פוליטי או כלכלי — ואין ספק שלא אלה היו מניעיה של רעיה הרניק — יש בו משום חדירה לתחום הפרט וספקולציה ברגשות הזולת.

אולם עד מהרה התחלפה השאלה שפתרונה עשוי לבוא רק במדיום אחר — בסיפור, במחזה או בסרט — בשאלה אחרת „מה היא חשה עכשיו“, עכשיו לאחר שעתוני הערב פרסמו כתבות-צבע דביקות מלוות בכותרות „אנושיות“, „רעיה הרניק: שרון חשף צד אנושי“ („מעריב“), „בלחיצת יד אילמת נפרדו השר שרון ואמו של גוני הרניק“ („ידיעות אחרונות“), והגדילו לעשות כותרתו הפמיליארית של יוסף אחימאיר ב„מעריב“ — „רעיה אצל אריק“.

דומה שרעיה הרניק חשה עצמה שחזרה ממצלת, אריק שרון הפך פגישה שאמורה הייתה להיות סרטית, להון פוליטי ופירסומי.

בעצם הפגישה אתו נוחנת לו רעיה הרניק לגיטימציה. אין הוא מפלצת — הוא אנושי. הוא אוהב אדם. הוא אמיץ — אדם שמישיר מבטו כנגד מי שבמרי נפשו אמר שיירה בו. בהדליפו את הידיעה לעתונות, ואין צריך להיות בלש כדי לדעת זאת, הוא סחר בציניות ברגשות הזולת וגם לא היסס לגייס לכאן את אסונו „שנינו הורים שכולים“, הוא אמר לה, בהתכוונו לבנו הנער שנהרג בתאונה של פליטת כזור מכלי-נשק בביתו. אינני חושב שיש הבדל בין אסון שבא כתוצאה מתאונה לאסון שבא כתוצאה מנפילה בקרב. אבל, עם כל הכבוד, לא זאת השאלה. מרי לבנה של רעיה הרניק לא היה כנגד עצם השכול שבנפילת הבן אלא כנגד חוסר האחריות שבשליחתו למלחמה מיותרת. היא נפגשה, כך עולה מן הכתבות, עם הרמטכ"ל לשעבר רפאל איתן, אני מסתכן בהשערה, שרפול לא השמיע באזניה דבר על אסונו הפרטי — נפילת בנו הטייס.

ובכלל, אנושיותו או חוסר אנושיותו של שרון אינם

ממין העניין. האם פרנקו, מוסוליני או סטאלין לא ידעו צער, אכזבה ושכול בחייהם? האם דברים אלה, הם מענייננו בשעה שאנחנו שופטים אותם ואת מעשיהם? האם יש בכך כדי ללמד עליהם זכות?

אמת פשוטה זו. שכל מעשיהם של הפוליטיקאים אינם אלא לצורך עצמם, לשרת את האינטרסים המידיים שלהם כבר ידעו חז"ל, ואם כי הדבר עשוי להיראות מיושן מעט איטט את דברי רבן גמליאל בנו של רבי יהודה הנשיא האומר ב„פרקי אבות“: „הווי זהירין ברשות שאין מקרבין לו לאדם אלא לצורך עצמן, נראין כאוהבין בשעת הגאתן, ואין עומדים לן לאדם בשעת דחקו“.

או כלשון-הזהב של שמעיה „אל תתוודע לרשות“.

צפנתיה חסותה מן הרוח הטהור

לביזגוף של שרון מזומן ב„ידיעות אחרונות“ סיפור מאלף. „מדוע לא ענית על מכתבים שכתבתי לך?“ שואלת אותו רעיה הרניק.

„קיבלתי גם הרבה מכתבי תמיכה של אנשים שעודדו אותי והשבתי להם“.

„ולא נמסר לך כי הגיעו גם מכתבים אחרים של אנשים שלא תמכו בך?“

„נאמר לי“, אומר שרון, „אך לא רציתי לקרוא בהם“.

הסכיתו ושמעו — שר הבטחון מבקש ממוכיריו ומעוזריו ומחומכיו שברו תמונות-מצב סלקטיביות, ורודות, אופטימיות. מה שרע אין הוא רוצה לדעת. אין הוא רוצה לראות דברים לאשורים. האם הוא לא הקרין משאלה זו גם על תחומים אחרים, נגיה על דו"חות מודיעין, על ניתוחים אסטרטגיים, על הערכות מצב.

תנו לו מחמאות, לילד המבוהל והמפוחד מכפר מל"ל, המסתתר מאחורי המצח המקושט בבלורית לבנה, שארמנטית.

הבהרה

בגלית "דבר" מ-8.7.83 נתפר-
סמה רשימתו של חיים באר, אל
תתודע לרשות, שנכתבה בעק-
בות פגישתה של רעיה הרניק עם
שר הבטחון לשעבר אריאל שרון
והסתמכה על פרסומים שהוסיעו
מ, מעריב" וב"ידיעות אחרונות".

בירור נוסף העלה כי:

א. דבר הסנישה — שהוגדרה
על-ידי שני הצדדים כפגישה פר-
טית — לא נמסר לעיתונות על-
ידי איש מהם.

ב. חלק מהדברים שיוחסו לשר
הבטחון לשעבר ברשימת ב"ידיעות
אחרונות" מה-6:7.83 בשנה של
רעיה הרניק, שובשו — כפי שהיא
אמרה לנו, וגם רוחה הכללי של
הפגישה לא נשמר. לדוגמת, שר
הבטחון לשעבר לא דיבר עמת
על אסונו הפרטי.

אנתנו מצטערים על עגמת הנפש
שנגרמה לנוגעים בדבר, לאריאל
שרון ולרעיה הרניק, בעקבות הר-
שימת שהסתמכה על דיווחיהם של
כלי התקשורת.